

GMINA STERDYŃ

Położona jest w województwie mazowieckim w północno-wschodniej części powiatu ziemskiego sokołowskiego.

Przez teren gminy przepływają dwie rzeczki: Buczynka i Cetynia, kierujące się z południowego-zachodu na północny-wschód. Tworzą one niezwykle malownicze doliny, w których skupiło się najstarsze osadnictwo na tym terenie.

Najwcześniejsze zapiski o Sterdyni pochodzą z 1446 roku. Pod tą datą nazwa miejscowości figuruje w spisie parafii diecezji łuckiej, archidiakonu brzeskiego, w dziale podlaskim¹.

Sterdyń posiadała prawa wsi targowej, a w latach 1737 – 1869 posiadała prawa miejskie, co potwierdza zachowany do czasów obecnych w centrum Sterdyni rozległy, prostokątny plac – rynek ze skwerem. Na tym placu znajduje się okazały obelisk upamiętniający setną rocznicę uwłaszczenia chłopów oraz głaz – pomnik poświęcony bohaterskiej walce żołnierzy Armii Krajowej.

Dzieje ziemi sterdyńskiej wiążą się z historią trzech wielkich rodów: Kisków, Ossolińskich i Krasińskich. Im to Sterdyń zawdzięcza rozwój i sławę. W latach siedemdziesiątych XIX wieku Sterdyń stanowiła centrum północnej części powiatu sokołowskiego, posiadając zasobny dwór, kościół murowany, sąd gminny, pocztę, aptekę, murowany szpital na 35 łóżek. Niestety, na przełomie wieków straciła na znaczeniu, gdy sąd gminny przeniesiono do Kosowa Lackiego, a szpital został bezpowrotnie zamknięty w 1907 roku².

W 1915 roku wycofujące się wojsko rosyjskie spaliło znaczną część miejscowości.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku ludność Sterdyni i okolic, odbudowała osadę i zaczęła rozwijać działalność społeczną i gospodarczą. Mimo rozwoju nie wróciła do swojej wcześniejszej świetności. Odbudowano kulturę i oświatę. W okresie powojennym Sterdyń była prężnym ośrodkiem nauczania, gdzie działało Samorządowe Gimnazjum Sterdyńskie utworzone z okresie okupacji.

Terytorium gminy Sterdyń, zarówno w trakcie rozbudowy jak i w okresie międzywojennym, było zdecydowanie obszerniejsze.

Na podstawie ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych Wojewódzka Rada Narodowa w Warszawie na podstawie uchwały Nr XX/93/72 z dnia 1 grudnia 1972 roku utworzono w powiecie sokołowskim GMINĘ STERDYŃ z dniem 1 stycznia 1973 roku³.

¹ T. Zaniewska, Hrabowski biały dom, Białystok, 2004 r. s. 29.

² Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego, tom XI, Archiwalne Wydaw. Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Warszawa 1890, s. 331.

³ Dz. U. z 1972 r. Nr 49, poz. 314.

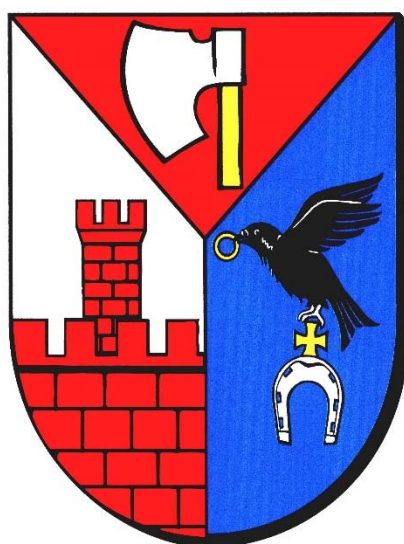
Rys. 1 Sterdyń z lotu ptaka

Źródło: www.sterdyn.nwg.pl

Rada Gminy w Sterdyni ustanowiła herb i flagę Gminy Sterdyń⁴. Herb Gminy nawiązuje do historii i tradycji Sterdyni. Srebrno – złoty topór w czerwonym polu ma bezpośrednie odniesienie do herbu Topór, którym pieczętowała się rodzina Ossolińskich. Czerwony mur z basztą nawiązuje do posiadania w przeszłości praw miejskich. Czarny kruk ze złotym pierścieniem w dziobie, siedzący na podkowie z krzyżem odnosi się do herbu Ślepowron, którego używała inna znana rodzina dawnych właścicieli dóbr sterdyńskich – rodzina Krasińskich.

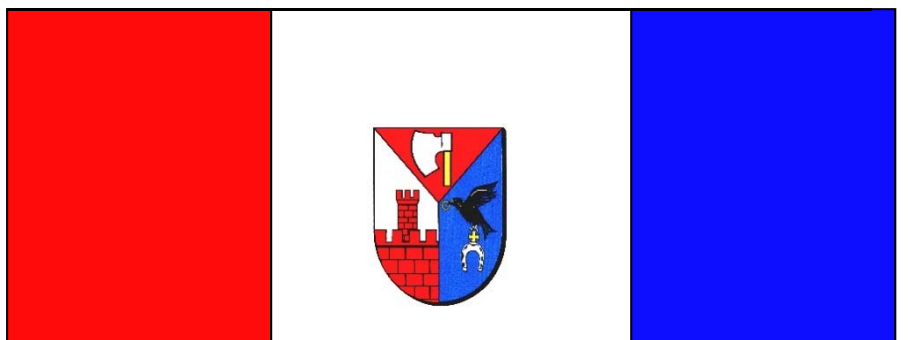
Rys. 2 Herb Gminy Sterdyń

Źródło: www.sterdyn.nwg.pl

⁴ Uchwała Nr XXX/170/01 z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie ustanowienia herbu i flagi Gminy Sterdyń.

Rys. 3 Flaga Gminy Sterdyń

Źródło: www.sterdyn.nwng.pl

Obecnie gmina Sterdyń zajmuje powierzchnię 13 003 ha, z czego połowę stanowią grunty orne. Lasy zajmują tu powierzchnię 2413 ha (18% ogólnej powierzchni), w tym lasy państwowe 243 ha, lasy prywatne 1981 ha i lasy pozostałych właścicieli – 189 ha. Część terenu gminy Sterdyń położona jest w obszarze chronionym Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego ustanowionego na mocy rozporządzenia Wojewody Siedleckiego⁵. Są to najcenniejsze fragmenty Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych tej części Polski, charakteryzujący się bogatą bioróżnorodnością i unikalnymi formami krajobrazu naturalnego.

Gmina Sterdyń liczy 4335 mieszkańców (dane z ewidencji ludności wg stanu na dzień 17 lutego 2015 r.), w tym 2181 mężczyzn i 2154 kobiet, skupionych w 30 sołectwach. Najmniejsze sołectwo liczy 21 osób (Sewerynówka) a największe 715 (Sterdyń). Podstawowym źródłem utrzymania ludności jest praca w rolnictwie.

Atutem gminy jest wysoko produkcyjne rolnictwo, którego podstawa są rodzinne gospodarstwa rolne. Żyzne gleby dają możliwość uprawy pszenicy, kukurydzy, mieszanek zbożowych, żyta i pszenżyta. Produkcja zwierzęca to nastawiona jest głównie na bydło mleczne.

⁵ Rozporządzenie Wojewody Siedleckiego Nr 36/93 z dnia 30 września 1993 r.